

2. Яворський М. В. Стратегія розвитку підприємства та її ефективність у сучасних умовах господарювання. Вінниця, 2024. С. 49. URL: [https://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/53736/1/Yavorsky_M.V._Evnm-21%20\(1\).pdf](https://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/53736/1/Yavorsky_M.V._Evnm-21%20(1).pdf) (дата звернення: 27.09.2025).

*Науковий керівник – Олійник Т. Г.,
кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки підприємств,
Миколаївський національний аграрний університет*

МОНІТОРИНГ ЕФЕКТИВНОСТІ МЕНЕДЖМЕНТУ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Дубінка Є.В.
здобувачка вищої освіти
Миколаївський національний аграрний університет

У сучасних умовах розвитку аграрного сектору економіки України та світу моніторинг ефективності менеджменту на сільськогосподарських підприємствах набуває особливого значення. Це зумовлено нестабільністю зовнішнього середовища, впливом глобальних викликів, таких як зміна клімату, війна та економічні кризи, а також необхідністю підвищення конкурентоспроможності. Згідно з даними OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development / Організація економічного співробітництва та розвитку), загальна підтримка сільськогосподарського сектору в 54 країнах у 2021-2023 роках становила в середньому 842 млрд дол. США на рік, що підкреслює важливість ефективного моніторингу для раціонального використання ресурсів [1]. Моніторинг дозволяє своєчасно виявляти проблеми, оцінювати результати управлінських рішень та забезпечувати раціональне використання ресурсів, сприяючи стійкому розвитку.

Проблема полягає в відсутності комплексних систем моніторингу, що інтегрують фінансові, операційні та стійкі аспекти управління аграрними

підприємствами. В умовах війни в Україні, наприклад, кількість підприємств, що займаються рослинництвом, зменшилася майже на 8%, а експорт зерна впав на понад 30% з 2021 по 2023 рік, що вимагає посиленого моніторингу для прогнозування ризиків та оптимізації процесів [2]. Недостатня увага до статистичних методів та цифрових інструментів призводить до зниження прибутковості та фінансової стабільності, особливо в контексті сезонності та зовнішніх факторів.

Останні дослідження підкреслюють роль моніторингу в оцінці ефективності аграрного сектору. Згідно з OECD Agricultural Policy Monitoring and Evaluation 2024, сільськогосподарська політика в 54 країнах потребує реформ для підвищення стійкості, з акцентом на інновації та продуктивність [3]. Аналіз прибутковості українських аграрних компаній показує, що ефективність залежить від стійкого розвитку, з використанням індикаторів прибутковості. Стратегічне управління потенціалом аграрних підприємств в умовах безпекових викликів акцентує на динаміці та ризиках, пропонуючи математичні моделі для оцінки [4]. OECD Economic Surveys: Ukraine 2025 підкреслює покращення ефективності державних підприємств, включаючи аграрні. Інфографіка про агробізнес України 2023-2024 базується на опитуванні 50 підприємств, висвітлюючи ключові тенденції. Дослідження прогнозують зростання прибутків фермерського сектору в 2026 році, з фокусом на фінансову стабільність [5].

Мета нашого дослідження – проаналізувати та запропонувати удосконалені підходи до моніторингу ефективності менеджменту на сільськогосподарських підприємствах для забезпечення стійкого розвитку.

Завдання – визначити ключові аспекти моніторингу та його значення, описати методичні підходи та статистичні методи, проаналізувати інструменти та технології, включаючи графіки даних, сформулювати рекомендації та висновки.

Моніторинг ефективності менеджменту в аграрних підприємствах сприяє прийняттю обґрунтованих рішень, пов'язаних з відтворенням ресурсів та

раціональним використанням матеріально-технічної бази. У нестійких умовах він стає інструментом оцінки державної політики.

Методичні підходи включають монографічний метод, аналіз і синтез, абстрактно-логічний метод, теоретичне узагальнення та структурно-логічний метод для інтеграції інструментів. Розширення суб'єктів моніторингу охоплює економічну ефективність, раціональність управління та стійкість до банкрутства, оцінювану через показники платоспроможності, ліквідності та прибутковості. Пробіт-аналіз дозволяє кількісно оцінювати фактори стійкості.

У фінансовому моніторингу застосовуються системний аналіз, групування результатів та стохастичне моделювання. Ключові показники: чистий оборотний капітал, коефіцієнти автономії, маневреності, фінансової стійкості, що класифікують стабільність на абсолютну, нормальну, нестабільну чи кризову.

Статистичні методи включають факторний аналіз для розкладання змін валового збору (наприклад, зменшення посівних площ на 72,1% для зернових у 2022 порівняно з 2021) [6]. Лінійна регресія ($y = a_0 + a_1x + u$), кореляційний аналіз (r від -1 до 1), трендовий, горизонтальний та вертикальний аналіз, data mining та маргінальний аналіз (CVP: Costs-Volume-Profit).

Інструментами є цифрові системи управління даними, аналітичне програмне забезпечення, індикатори стійкості за OECD. Контролінг та діагностика використовують пробіт-аналіз.

Розглянемо динаміку експорту зерна в Україні (2021-2023), де показано падіння на 30% через конфлікт і часткове покращення у 2024 [7].

Отже, моніторинг ефективності менеджменту є ключовим для стійкого розвитку аграрних підприємств. Рекомендується впроваджувати статистичні методи, як факторний та регресійний аналіз, інтегрувати цифрові технології та розширювати суб'єкти моніторингу.

Список використаних джерел

1. <https://surl.li/jbtmbu>
2. Agriculture in Ukraine: pre-war, status quo and a look ahead. KSE, 2024, 78.
3. https://www.oecd.org/en/publications/2024/11/agricultural-policy-monitoring-and-evaluation-2024_b4c72370.html
4. Stadnyk Valentyna, Bukova Olga, Bukov Mykola. Strategic management of the development of the potential of agricultural enterprises in the conditions of security challenges and structural changes in the economy of Ukraine. Vancouver, 2023, 83.
5. <https://surl.li/siqutr>
6. <https://www.oecd.org/en/topics/policy-issues/agricultural-policy-monitoring.html>
7. <https://farmonaut.com/europe/ukraine-agriculture-historical-data-forecasts-2021-2024>

Науковий керівник: Табацкова Г.В.
канд. екон. наук, доцент кафедри економіки підприємств,
Миколаївський національний аграрний університет